

Algemene beschouwingen 2023

Geacht College, Raadsleden en overige Toehoorders,

We hebben een roerige periode achter de rug. De nieuwe gemeenteraad heeft zich – naar mijn mening – het eerste halfjaar na de verkiezingen onvoldoende professioneel opgesteld. We waren de laatste gemeente in Nederland waar nog geen college van B&W was gevormd. Beslist niet iets om trots op te zijn! Met de benoeming van twee wethouders is daar in ieder geval een einde aan gekomen. Nu hebben we de kans om te werken aan de onderlinge verhoudingen. Ik had de vorige vergadering al het gevoel dat we gemoedelijker met elkaar omgaan. Dat we elkaar de ruimte geven in het debat en elkaar niet uitmaken voor rotte vis. Volhouden!

Een gemeentebegroting is gebaseerd op een Collegeprogramma. Dat is er nog niet. Op pagina 3 van deze begroting doet u echter alsof dit programma er al is. En dat daarop deze begroting is gebaseerd. Misschien heeft u het wel al bijna helemaal geschreven, zoals u ook voortvarend met het Raadsprogramma aan de slag was gegaan. Maar u heeft het nog niet aan de gemeenteraad aangeboden. En dat is ook logisch, want tot deze vergadering was er ook nog geen college. Ik vind dat daarom een aanpassing van de tekst beter aansluit bij de werkelijkheid en stel u voor daarin iets aan te passen.

Mijn hoop en verwachting is dat nieuwe wethouders met de burgemeester voortvarend aan de slag gaan met een Collegeprogramma, zodat we dit zeer binnenkort kunnen bespreken. De Algemene Beschouwingen van GroenWit naar aanleiding van de Begroting 2023 zullen ook om die reden beperkt zijn. We geven nog wat wensen mee die wellicht zonder al te veel problemen aan het Collegeprogramma kunnen worden toegevoegd.

Algemeen bestuur

We willen als gemeente het contact met de inwoners en elkaar verbeteren. Beter luisteren naar elkaar, oog hebben voor diversiteit hoort daarbij. Een inwonersavond zoals laatst over de regels voor de Dorpsstraat slaat naar mijn mening de plank volledig mis. Mijn advies zou zijn: denk niet dat je alles zelf wel kunt. Je krijgt geen tweede kans. Huur iemand in die bewezen kennis van zaken heeft en zo'n avond in goede banen kan leiden.

Over het opzetten van een digitaal platform heb ik mijn bedenkingen. Zou het niet beter zijn als er *ook* budget vrijkomt om een onafhankelijke lokale nieuwskrant van de grond te krijgen? De huidige huis-aan-huis verspreide nieuwsbrief van de gemeente zou daarin op kunnen gaan. Ook hier geldt: denk

Secretariaat: Willem de Vlaminghweg 3 , 8899AV Vlieland

bestuur@groenwitvlie.nl

KvK-nummer: 59252928

Bankrekeningnummer: NL50 TRIO 0197 8283 10 t.n.v. GroenWit Vlieland

niet dat je alles zelf wel kunt. Hoe je het wendt of keert, een meer kritische blik op het reilen en zeilen van de gemeente – en alle andere instellingen en bedrijven op Vlieland! – zou de kwaliteit daarvan ten goede kunnen komen.

Dat we niet alles zelf kunnen, bewijst ook de Waddensamenwerking. De stappen die nu gezamenlijk gezet zijn voor het Waddenprogramma getuigen van de wil om samen de schouders eronder te zetten. De gereserveerde bijdrage voor de Regiodeal is een reservering voor het draaiende houden van onze eilander samenleving. Met alles wat daar bij hoort. We vinden het een knappe prestatie dat in deze donkere tijden, met grotere investeringen op het gebied van energie, duurzaamheid en zorg, toch de benodigde negen ton gevonden is. Hoe staat het in dit kader met de 'Quick win' Vliehorst? We hebben de indruk dat dit niet zo *kwiek* meer loopt.

Openbare orde en veiligheid

De inzet van de ingehuurd BOA is zichtbaar. Ik ben benieuwd wanneer we de evaluatie kunnen verwachten. Kunt u daarvoor een tijdstip geven? En kunnen wij ook inzicht krijgen in de frequentie van en de manier waarop de afstemming tussen BOA en politie plaats gaat vinden? *Juist* omdat de landelijke politie steeds meer taken afstoot, is het van belang dat er regelmatig overleg plaatsvindt en dat er rekening wordt gehouden met lokale wensen wat betreft handhaven en veiligheid. De politie kan bonnen schrijven als er geen boa's zijn.

Verkeer, vervoer en waterstaat

Eind 2023 zal de concessieverlening voor het OV plaats gaan vinden. Hoog tijd dus om alvast wat wensen te deponeren! GroenWit is nog steeds van mening dat de inzet van grote bussen buiten de vakantieperioden onwenselijk is. We snappen ook dat het lastig is om bussen heen en weer te verplaatsen van de wal naar Vlieland en andersom. Toch zouden we dit punt nog een keer willen meegeven. Het is toch onzinnig om een grote bus te laten rijden als er maar een paar mensen instappen?

Wat we *missen* in uw voornemens voor 2023 is de concessie Veerdiensten. Eind 2023 zal worden gestart met het opstellen van een programma van eisen. Daar moeten we als hoofdgebruiker van de veerdienst natuurlijk bovenop zitten. Ik heb een amendement voorbereid om deze omissie recht te zetten.

Gebruik van het OV zouden we willen toejuichen. Daarom een tip: Het is heerlijk om met de bus naar een startpunt te rijden en dan rustig terug te lopen? Meer gebruik van het OV door inwoners leidt tot versterking van het autoluwe karakter van Vlieland. En dat is precies wat we volgens het Raadsakkoord willen bereiken. Aandacht voor fietsen en fietsveiligheid past daar heel goed bij. Meer gebruik maken van de fiets is bovendien beter voor de gezondheid en zodoende snijdt het mes aan twee kanten.

Kan bovendien niet uitgezocht worden of er een mogelijkheid is om je eigen auto tegen een acceptabel tarief aan de wal te laten, terwijl je bagage soepeltjes naar het eiland vervoerd wordt? Het aantal voertuigen kan op Vlieland dan worden beperkt, zodat er geen investeringen hoeven worden gedaan in parkeerplaatsen, niet boven of ondergronds. Deelauto's kunnen een goed alternatief zijn. Bent u bereid om een kosten/baten analyse te maken, zodat we duidelijk voor ogen

hebben wat op de langere termijn het beste uitpakt voor Vlieland en de ambities die we op dit vlak hebben?

Groot onderhoud van de *fietspaden* is ook echt nodig. Dat is al een aantal jaren vooruit geschoven. In het Collegeprogramma zien we graag een gedetailleerd stappenplan voor de aanpak hiervan tegemoet. Kunt u ons garanderen dat dit in de komende collegeperiode gerealiseerd gaat worden?

Ook pleiten we wederom voor een halteplaats bij de jachthaven. Mooi zou zijn om de dienstregeling van de Waddentaxi dan te laten aansluiten op de bus, zodat passagiers die met de Zeehond naar het eiland komen met het OV verder kunnen reizen. En nu ik het toch over de jachthaven heb, dat pareltje aan de Waddenzee: wanneer kunt u ons duidelijkheid verschaffen over de staat van de damwanden? Het is iets waarover ik me wel zorgen maak.

Veiligheid in de haven brengt mij naar veiligheid in de Boswijk, ik hoop dat bij het opstellen van een gladheidsbestrijdingsplan rekening gehouden gaat worden met de paden in Boswijk. Anders hoeft er geen beleefroute meer aangelegd te worden, want het zal zeker een belevenis worden als het op alle paden glad wordt in de wijk.

Het komende jaar gaat de gemeente 60 punten van openbare verlichting vervangen door ledverlichting. Kijkt u daarbij ook naar de mogelijkheden van beweging sensoren? Dat is vanuit het oogpunt van energiebesparing een goede stap. De deze maand raadsbreed aangenomen motie van GroenWit over de donkerte op de Wadden is een steun in de rug om kritisch te blijven kijken naar de openbare verlichting. En om gezamenlijk te proberen de buitenverlichting op Vlieland tot het hoogstnoodzakelijke te beperken.

Economie

Alle lijnen uit het Programma Waddeneilanden zijn verwerkt in deze begroting. Alle vijf? Nou, eentje is nog ongenoemd gebleven. Dat is de programmalijn Optimaal Bereikbaar & Verbonden. Graag zie ik die toegevoegd aan het begrotingsprogramma Economie. Een goede verbinding met de wal, onderlinge goede verbindingen met de buureilanden en via internet met de rest van de wereld. Voor een eiland als Vlieland zijn dit cruciale voorwaarden om eigen zelfstandigheid te bewaren. Ik zal later hierover een amendement voorlezen.

‘De Noordwester staat aan de vooravond van een flinke verbouwing’, zoals u schrijft. En ook: ‘Investeringsplanning daarvoor zijn nu nog niet bekend evenals de uitvoeringsplanning daarvan.’ We hebben als raad alweer enige tijd geleden de plannen gezien en geconstateerd dat die zeer ambitieus zijn. Ik vraag me af in hoeverre deze plannen gefinancierd kunnen worden en door wie. Is er ook een plan B voor het geval de financiering niet lukt? *De Noordwester moet niet de Floriade van Vlieland worden!*

Onderwijs

GroenWit juicht de intentie om te komen tot een integraal kindcentrum (IKC) toe. Juist de omvang van Vlieland leent zich daartoe uitstekend. Aandacht voor

de wat oudere jeugd, met name die kinderen die niet hier naar school gaan, is daarbij gewenst. U wilt een intensieve samenwerking tussen allerlei partijen. U streeft naar een integrale aanpak ten aanzien van (voor-en vroegschoolse) onderwijs, opvoeding en gezondheidszorg. Dat zijn nogal wat partijen waarmee overlegd moet worden! Hoewel wij de intentie toejuichen, denken we ook dat het wijselijk is om de vorming van een IKC over te laten aan de mensen in het veld, zij die er verstand van hebben. Is dat ook uw bedoeling?

Aandacht voor laaggeletterdheid en het aanleren van de Nederlandse taal is *wel* echt een taak waarop de gemeente moet toezien. Het kunnen begrijpen van informatie is immers een voorwaarde voor goed burgerschap. Maar ook voor werkgevers is het belangrijk. Ziet u een rol hierin weggelegd voor werkgevers? En zo ja, hoe denkt u die in te zetten?

In het raadsakkoord wordt onder het hoofdstuk Onderwijs nog vermeld dat de gemeente stages en *traineeships* zou willen aanbieden. Kunt u dat wellicht breder trekken en een Maatschappelijke stage voor 18-27-jarigen in het leven roepen? Het kan jonge mensen net dat steuntje geven, dat inzicht in hoe leuk werken bij een overheid of instelling of bedrijf is. Samenwerken met ondernemers op het eiland kan voor beide partijen profijtelijk zijn.

Cultuur en recreatie

Met plezier lezen we dat u naast ITGWO kleinschalige evenementen wilt stimuleren. Grootschaligere evenementen als ITGWO hebben hun 'spin-off': mensen die bewust met de omgeving omgaan komen weer terug naar Vlieland. Dat zijn de gasten die we hier willen hebben. Als we dan door het jaar heen kleinschalige evenementen hebben, hebben die mensen iets om voor terug te komen en bovendien plukken we daar als bewoners zelf de vruchten van.

Ook juichen we een positieve instelling ten aanzien van de *Nicolaaskerk* toe. Dit monumentale gebouw is al langere tijd meer dan een gebedshuis. Het is een prachtige, sfeervolle locatie voor partijen, evenementen, lezingen en andere activiteiten voor een groter publiek. De akoestiek wordt geroemd door musici en koren. Uit de rente op het vermogen dat na de verkoop van het Armhuis beschikbaar kwam wordt de predikant betaald. Voor het onderhoud blijft daardoor geen structureel geld over. Kerkenraad en stichting Nicolaaskerk werken samen om te zorgen dat het gebouw weer in goede staat komt. Voor de noodzakelijke renovatie is echter nog veel geld nodig. Als de gemeente daarin een rol kan spelen, zou daarmee een beeldbepalend gebouw behouden kunnen blijven.

Sociale voorzieningen en Maatschappelijke Dienstverlening

Onder deze noemer vallen drie uiteenlopende beleidsterreinen: Jeugdzorg, WMO en Participatie (waaronder Armoedebestrijding valt). Dat het uitgangspunt bij Jeugdzorg nu 'normaliseren' is geworden, is een opsteker voor die jeugdige die een beetje anders is dan anderen, of wat anderen van hem of haar verwachten. Niet iedereen wil later wiskundige worden, ook kinderen met een 'wiskundeknobbel' niet. Laten we als maatschappij toelaten dat kinderen vooral zichzelf kunnen zijn. Pas wanneer de veiligheid van kinderen of hun omgeving in gevaar komt, zouden we moeten ingrijpen. Daarbij hoort goede ondersteuning

van ouders. En de wetenschap dat zij er niet alleen voor staan in de opvoeding. “It takes a village to raise a child,” zoals het Engelse spreekwoord zegt.

Op het gebied van Armoedebestrijding kan de gemeente het komende jaar inzetten op het bekender maken van regelingen voor mensen in financiële nood. Is dat straks ook onderdeel van het nieuwe Integrale Armoedebeleid? Het is heel mooi dat er ook los daarvan al ingezet wordt op Energiearmoede. En dat daarin samengewerkt wordt met WoonFriesland. In het oplossen van Energiearmoede snijdt ook het mes aan twee kanten: wie minder energie gebruikt of ongemerkt verspillt, zal structureel een lagere energierekening hebben dan daarvoor.

Volksgezondheid en milieu

Klimaatverandering en de gevolgen daarvan voor onze waterhuishouding moeten we natuurlijk eerst proberen te voorkomen. Daar waar het zich al voordoet, moeten we ons als gemeente wapenen. Niet alleen tegen overlast, maar ook tegen energiearmoede en ongelijke kansen. De hoeveelheid neerslag die de afgelopen winter op Vlieland viel was buitenproportioneel. Op het oostelijke deel, daar waar de meeste activiteit plaatsvindt, waar wordt gewoond en gewerkt, leidde dit tot overlast. Graag zien we dat u met de provincie, als toezichthouder op de waterhuishouding van Vlieland, in gesprek gaat om situaties als die met Duinwijck in de toekomst te voorkomen. Bent u bereid om dit gesprek aan te gaan en eventuele te nemen maatregelen in een nieuw MJOP Riolerings mee te nemen?

Een nieuwe manier om huishoudelijk afval in te zamelen zal de komende jaren ingevoerd worden. Daarbij zijn wat GroenWit betreft randvoorwaarden: duurzame voertuigen, onderzoek naar lokale verwerking van GFT-afval, stimuleren van afvalvermindering en behoud van arbeidsplaatsen op Vlieland. Het vervoer van grondstoffen en voedsel naar een eiland is duur en kost energie. Als we dat zouden kunnen verminderen door zelf afval te verwerken en voedsel te verbouwen, sparen we dus veel uit. Bent u bereid onze voorwaarden mee te nemen in het op te stellen beleid en te laten onderzoeken of de grond schoon genoeg is voor het verbouwen van voedsel?

Voor Duurzaamheid wilt u het komende jaar een nieuw meerjaren uitvoeringsprogramma schrijven. Terecht schrijft u dat duurzaamheid verder gaat dan de bebouwde omgeving. Vervoer heeft ook een enorme invloed op de toename van CO₂. Daarom zouden we daarvoor graag aandacht vragen. Stel paal en perk aan voertuigen die veel brandstof gebruiken. Vlieland heeft die kans, want er geldt een geslotenverklaring. *Weer* voertuigen met een onacceptabele CO₂-uitstoot, zoals een aantal steden al voertuigen weren uit hun binnenstad. Bent u bereid dit aspect mee te nemen in het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid?

De gemeente moet – waar mogelijk – het goede voorbeeld geven. Dat geldt ook voor de verduurzaming van de eigen gebouwen, nog afgezien van een verplichting die het rijk gemeentes oplegt. We zouden graag zien dat u de win-win situatie van een nieuw, volledig energieneutraal gemeentehuis en bouw van energieneutrale woningen op de huidige locatie niet uit het oog verliest. Ondanks

de ellende die discussie over de aankoop van een daarvoor beschikbare woning met zich meebracht. Heeft u al concreter zicht op de mogelijkheden hiertoe?

Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Er is de afgelopen jaren veel gebouwd op Vlieland. Dat heeft enigszins lucht gebracht in de woningkrapte. De bouwgrond in onze gemeente is schaars. Daardoor vallen *tiny houses* eigenlijk bij voorbaat al af, hoe sympathiek die ook lijken. Tegelijkertijd zien we de noodzaak tot aanpak: het aantal mensen dat in onze gemeente staat ingeschreven stijgt elk jaar. Er komt dus ook elk jaar weer nieuwe vraag naar woonruimte. De meeste mensen die hier komen wonen, werken direct of indirect voor het toerisme. Als we dat niet verder uitbreiden, zal die toename van personeel naar verwachting ook stoppen.

Daarnaast worden er woningen ‘oneigenlijk gebruikt’, zoals u dat in de begroting noemt. Dat zijn o.a. woningen die bedoeld zijn voor permanente bewoning, maar in de praktijk gebruikt worden als recreatiewoning of pied-a-terre. Er zijn voorbeelden van woningen waarmee dat al jarenlang gebeurt, voor iedereen zichtbaar midden in de Dorpsstraat. Het is dus goed dat dit aandacht krijgt in het nieuw op te stellen Programma wonen. Kan een BOA hierin ook een rol vervullen?

Een ander probleem is dit: Sommige huurders willen wel kleiner wonen, maar gaan in een andere huurwoning een veel hogere huur betalen. Dat bevordert de doorstroming niet echt en het houdt scheefwonen in stand. Bent u bereid met WoonFriesland woningruil met gesloten beurzen te onderzoeken?

Na de Omgevingsvisie moet er nu een Omgevingsplan worden opgesteld. U wilt daarbij ook de inwoners betrekken. Mijn eerdere waarschuwing geldt hier ook: Denk niet dat je alles zelf kan of zou moeten kunnen. Bij twijfel; huur een professional in die van de hoed en de rand weet. Wil je inwoners enthousiasmeren om mee te denken met de gemeente, dan zijn twee zaken belangrijk: het gevoel dat jouw mening ertoe doet en duidelijkheid over de procedure.

Financiering en Algemene Dekkingsmiddelen

Wat de gemeente doet kost (veel) geld en dat moet ergens vandaan komen. Gemeentes hebben daarvoor helemaal niet zoveel mogelijkheden. We zouden bijvoorbeeld niet zomaar belasting kunnen gaan heffen op het importeren van in wegwerpplastic verpakt voedsel, om maar een gekke dwarsstraat te noemen. Voor een toeristische gemeente als Vlieland is er eigenlijk maar één mogelijkheid om de inkomsten te verhogen zonder dat de inwoners daarvan de dupe worden. Dat is de toeristenbelasting. En dan bedoel ik niet het verhogen daarvan. We hebben afgesproken dat we die gaan indexereren. Maar een efficiëntere inning ervan zou de bijdrage van de toeristenbelasting aan onze inkomsten al kunnen verhogen. Het is goed dat de gemeente hiermee aan de slag gaat en een projectleider gaat benoemen die zich hiermee bezig gaat houden. In het algemeen vraag ik me af in hoeverre de afdeling Financiën voldoende bemenst is. Kunt u ons daar inzicht in geven?

Tot slot

Ik wil graag namens GroenWit de ambtelijke organisatie een compliment geven voor de sterk verbeterde leesbaarheid en vormgeving van de voorliggende begroting.

Ik wens het nieuwe college veel succes met het verwerken van onze wensen en de punten uit het Raadsakkoord in het nieuwe Collegeprogramma. Ik zie uit naar een constructieve samenwerking. Want goedbeschouwd hebben we een gezamenlijk doel: het leefbaar houden van ons eiland, nu en in de toekomst.

Hedwig de Lang